

From: Kristina Hacin <kristina.hacin@sds.si>
Sent: Wednesday, March 11, 2026 10:55 AM
To: Mitja Šuštar - GLOSA <Mitja.Sustar@sindikat-zsss.si>
Subject: RE: FW: Glosina predvolilna vprašanja 2026

Pozdravljeni,
posredujem odgovore Slovenske demokratske stranke.
Lep pozdrav, Kristina Hacin

V Ljubljani, 25. februarja 2026.

**Glosina vprašanja političnim strankam/listam, ki kandidirajo na 11.
volitvah v Državni zbor Republike Slovenije**

Spoštovani,

v Sindikatu kulture in narave Slovenije Glosa smo tudi tokrat pred parlamentarnimi volitvami dolžni javno in neposredno povprašati politične stranke, kakšno državo nameravajo soustvarjati v prihodnjem mandatu in kakšen položaj v tej državi namenjajo zaposlenim in drugim delavcem v kulturi, varstvu narave, medijih ter širšem javnem sektorju.

V preteklem mandatu je bila sprejeta ureditev položaja samozaposlenih v kulturi, kar šteujemo za pomemben korak. A hkrati se je na področju plačnega sistema odprlo novo, resno vprašanje, ki ga ni več moč obravnavati kot tehnično podrobnost, marveč kot sistemski zaplet.

Trenutna minimalna plača je že na ravni približno sedmega plačnega razreda na plačni lestvici javnega sektorja. Ob slehernem njenem dvigu se spodnji del plačne lestvice ponovno stisne. Poklici z različno zahtevnostjo, odgovornostjo in izobrazbo so znova zbrani v istem plačnem pasu. Razlike med delovnimi mesti, ki bi morale biti jasno diferencirane, se brišejo. Plačna lestvica se kompresira, razmerje med najnižjo in najvišjo plačo v javnem sektorju se zmanjšuje, motivacijski učinek sistema slabí.

Ob plačni reformi javnega sektorja, ki se je začela udejanjati pred dobrim letom, je bila odprava plačnih razredov pod minimalno plačo ena prvih skupnih zahtev – vlade in sindikatov. Danes se soočamo s paradoksom: formalno so bili ti razredi odpravljeni, dejansko pa se je problem zaradi dinamike minimalne plače vrnil skozi zadnja vrata. **Zato vas sprašujemo jasno in brez olepševanja:**

Ali razumete dvig minimalne plače kot izoliran socialni korektiv ali kot element, ki mora biti sistemsko integriran v celotni plačni model javnega sektorja?

Minimalna plača je pomemben del plačne politike, vendar mora biti usklajena s celotnim plačnim sistemom. Samo zviševanje minimalne plače še ne pomeni, da bo posamezniku na koncu meseca ostalo več. Ključno je, da razbremenimo delo in povečamo neto dohodek zaposlenih, saj je delo v Sloveniji še vedno močno obremenjeno.

Ali boste ob vsakem dvigu minimalne plače avtomatično prilagodili celotno plačno lestvico? Kakšno razmerje med najnižjo in najvišjo plačo v javnem sektorju se vam zdi dolgoročno vzdržno in pravično? Prosimo za konkretno številko, ne za načelno izjavo.

Dvig minimalne plače je treba obravnavati v okviru širšega plačnega sistema, saj lahko posamezni ukrepi vplivajo tudi na razmerja med drugimi plačami v javnem sektorju. Zato je pomembno, da se takšne odločitve sprejemajo premišljeno in kot del celovite ureditve plačnega sistema, ki zagotavlja jasna in uravnotežena razmerja med posameznimi delovnimi mesti. Pri tem je treba posebno pozornost nameniti tudi razbremenitvi dela, saj zgolj zviševanje bruto zneskov še ne pomeni nujno višjih neto dohodkov za zaposlene.

V kakšnem roku boste odpravili kompresijo, ki je v tem mandatu ponovno nastala? Odgovor, da je minimalna plača socialno nujna, ni dovolj. To razumemo. Vprašanje je, ali imate sistemsko rešitev ali pa boste prihodnji mandat znova upravljali z občasnimi popravki, ki ustvarjajo nove anomalije.

Kompresija plač je posledica več zaporednih posegov v sistem, zato je treba to vprašanje reševati premišljeno in celovito.

Na področju samozaposlenih v kulturi je bila uredba sprejeta. Vendar vprašanje ostaja: ali trenutna ureditev zagotavlja dolgoročno socialno varnost ali zgolj začasno stabilizacijo? Kako boste uredili bolniško varnost, pokojninsko prihodnost in kreditno sposobnost teh ljudi? Ali podpirate minimalni dohodkovni standard, ki bi preprečil zdrs pod prag dostojnega življenja?

Celoten program SDS je usmerjen v večjo blaginjo slovenskega človeka, torej tudi ljudi, ki delujejo na področju kulture. Z debirokratizacijo želimo krepiti ustvarjalnost vsakega posameznika, kar mu bo omogočilo boljše izhodiščne možnosti za uspeh v življenju. Cilj politike SDS je, da noben državljan Republike Slovenije ne bi zdrsnil pod prag dostojnega življenja.

Digitalno okolje odpira dodatna tveganja. Slovenska avtorska dela se uporabljajo za treniranje sistemov umetne inteligence brez jasnih pravil in brez nadomestil. Kako boste zaščitili ustvarjalce pred nepooblaščenno uporabo njihovih del? Ali podpirate obvezno nadomestilo za uporabo avtorskih del pri treniranju umetne inteligence? Kako boste zagotovili, da slovenski jezik v digitalnem prostoru ne postane obrobna kategorija?

SDS podpira zaščito avtorskih del pri treniranju umetne inteligence. Prizadevamo si za enovito in celovito reševanje te problematike v okviru Evropske unije. V Sloveniji bomo zaščitili ustvarjalnost z zakonodajo, ki bo zahtevala ustrezno označevanje del, ustvarjenih z UI, in ustrezne sankcije v primeru kršitev, prav tako za dela, ustvarjena z UI, ne bo mogoče pridobiti finančne podpore iz državnega proračuna.

Kultura in varstvo narave nista proračunska okrasa, temveč javno dobro. Kolikšen delež BDP ste pripravljene nameniti tem področjem? Prosimo za jasno številčno zavezo.

Dajati jasne številčne zaveze, dokler ne opraviš primopredaje poslov, iz katerih so razvidne vse finančne obveznosti, ki jih je za leto 2026, tako znotraj proračuna Ministrstva za kulturo kot znotraj celotnega proračuna Republike Slovenije, zapustila sedanja vlada, bi bilo neresno in neodgovorno. V SDS politiko razumemo kot rezultat tehtnega premisleka o zagotavljanju najustrežnejših pogojev za kulturno delovanje, premisleka, ki temelji na natančni analizi stanja in na upoštevanju tehnoloških in drugih sprememb v naši družbi. Rešitve je treba vedno pripravljati iz celovitega uvida v problematiko na področju kulture, sistematično in sistemsko, strokovno in s poudarkom na programski, vsebinski kvaliteti ponujenih odgovorov na odprta kulturna vprašanja. Vedno je prijetno deliti bombončke, a kulturna politika ne sme biti slaščičarna, kjer se bodo kulturniki posladkali le za pet minut, saj lahko na primeru nerealiziranih kulturnih projektov sedanje vlade, kot je na primer SNG Drama Ljubljana, vidimo, kako izjemno drago lahko take hipoma vsečine, a dolgoročno neuresničljive in neuresničene obljube slovensko kulturo dejansko stanejo. V zapisniku ob primopredaji poslov ministra prof. dr. Vaska Simonitija sedanji ministrici dr. Asti Vrečko je bilo namreč jasno navedeno, da gradbenega dovoljenja za izvedbo razširjenega projekta ne bo mogoče dobiti, zato je bila predlagana takojšnja obnova v obstoječih gabaritih. Če bi torej upoštevali to edino možno in racionalno rešitev, bi v proračunu Ministrstva za kulturo RS lahko prihranili milijonska sredstva, saj bi Drama že lahko delovala v prenovljenih prostorih.

V vseh preteklih mandatih, ko je SDS vodila Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, smo dokazali, da kulturo razumemo kot temelj slovenske narodne identitete, zato smo si z vsemi, tudi finančnimi ukrepi vedno prizadevali za krepitev ustvarjalnosti na področju kulture. V mandatu, ko je Ministrstvo za kulturo vodil prof. dr. Vasko Simoniti, smo v enem samem letu proračun Ministrstva za kulturo povečali za ok. 40 milijonov evrov, občutno so se zvišala sredstva za honorarje na posameznih umetniških področjih kakor tudi investicijska vlaganja v javne zavode in kulturne domove. Izmed vseh držav EU smo v slovenskem Načrtu za okrevanje in odpornost uspeli zagotoviti najvišji delež sredstev za kulturo, in sicer več kot 4 %, in obenem pripravili obsežen program vsebin za novo kohezijsko perspektivo. Kljub pandemiji covid-19

smo omogočili odlično črpanje kohezijskih sredstev in zaključek številnih projektov, financiranih z evropskimi sredstvi. Enako zavzeto bomo pri zagotavljanju proračuna Ministrstva za kulturo in črpanju evropskih sredstev delovali tudi v prihodnje.

Varstvo narave je pomembno javno dobro, zato podpiramo stabilno in dolgoročno financiranje ukrepov za ohranjanje biodiverzitete, upravljanje zavarovanih območij ter sanacijo okoljskih bremen. Ključno je, da se sredstva usmerjajo predvsem v konkretne projekte z merljivimi učinki ter v učinkovito upravljanje prostora, ob hkratnem upoštevanju potreb ljudi in razvoja lokalnih skupnosti.

Ali podpirate večletno programsko financiranje javnih zavodov, ki bi jim omogočilo stabilnost namesto stalne odvisnosti od letnih negotovosti?

Vsako financiranje javnih zavodov mora biti predvsem odgovorno do davkoplačevalcev. V Slovenski demokratični stranki menimo, da večletno programsko financiranje lahko prinese večjo predvidljivost, vendar le pod jasnimi pogoji: z natančno določenimi cilji, merljivimi rezultati in rednim nadzorom nad porabo sredstev.

Pri tem je bistveno preprečevanje zlorab javnih sredstev, državnih institucij in nevladnih organizacij za politični aktivizem. Nedopustno je, da se javni denar uporablja za politično promocijo posameznih ideoloških skupin ali za prikrito politično kampanjo pod krinko programov in projektov. Takšne prakse izkrivljajo demokratični prostor in spodkopavajo zaupanje ljudi v institucije.

Zato mora biti vsak model večletnega financiranja postavljen tako, da zagotavlja transparentnost, jasna merila uspešnosti in učinkovite mehanizme nadzora. Javna sredstva morajo biti namenjena kakovostnim programom v javnem interesu – ne pa financiranju političnega aktivizma.

Pričakujemo tudi jasno stališče o socialnem dialogu. Ali boste sindikate dejansko vključili v pripravo zakonodaje, ki posega v položaj delavstva, ali bo dialog ponovno formalnost brez realnega vpliva?

Socialni dialog je pomemben del oblikovanja politik na področju dela in socialnih vprašanj. Sindikati so kot socialni partnerji vključeni v delovanje Ekonomsko socialnega sveta, ki predstavlja osrednji okvir za razpravo in usklajevanje zakonodaje na tem področju. Pričakujemo konstruktivno sodelovanje vseh partnerjev z namenom iskanja rešitev, ki bodo v korist zaposlenih in gospodarstva.

Kako boste zagotovili strokovno in nepolitično kadrovanje v javnih institucijah?

Način imenovanja vodstvenih kadrov v javnih institucijah je zakonsko določen. Glede na pravila delovanja in poslovanja javnih institucij je dejstvo, da ima vlada pri imenovanju vodilnih veliko vlogo, ki jo ji daje zakonodaja in dejstvo, da predstavlja lastnika, ki je tisti, ki imenuje vodstvo. Vlada, ki je demokratično imenovana v procesu demokracije, je odgovorna za uspešno izvajanje svojega programa na podlagi katerega je dobila mandat volivcev. Za uspešno vodenje potrebuje tudi dobro ekipo, ki ji zaupa. Predvsem pomembno je, da za vodenje javnih institucij izbere sposobne in kompetentne ljudi, ki bodo uspešno opravljali svojo nalogo. Pri tem mora

upoštevati ustrezna pravila in postopke. Žal se je v preteklosti pogosto dogajalo, do so bili na vodilna mesta imenovani ljudje zgolj po politični pripadnosti in brez ustreznih kompetenc. Glede na to, da so imele stranke levega političnega pola oblast v rokah velik del obstoja samostojne Slovenije, so posledice neustreznih kadrovskih odločitev velike in škodljive. Ne strinjamo se, je politična pripadnost omejevalni dejavnik pri imenovanju, saj bi na ta način posegali tudi v pravico posameznika do osnovnih človekovih pravic. Vsekakor pa bi morali preprečiti politično delovanje vodstvene ali katerekoli druge osebe, ki bi šlo v škodo uspešnosti javne institucije.

In, nenazadnje, kako boste reševali stanovanjsko vprašanje mladih kulturnih in naravovarstvenih delavcev ter drugih zaposlenih v javnem sektorju in širše? Brez dostopnih stanovanj ni stabilne družbe, ampak grozeča prekarna prihodnost.

Stanovanjska problematika danes ne zadeva le posameznih poklicnih skupin, temveč se z njo sooča vse več ljudi, zlasti mladih. Naši ukrepi so usmerjeni v izboljšanje dostopnosti stanovanj in v ustvarjanje pogojev, da bodo mladi lažje in hitreje prišli do svojega prvega doma. Cilj je izboljšati položaj vseh, ki se danes soočajo z bivanjsko negotovostjo.

Naša vprašanja niso retorična. So posledica konkretnih izkušenj iz tega mandata. Plačni sistem brez jasnih razmerij ne more biti dolgoročno stabilen. Socialni korektivi brez sistemske integracije ustvarjajo nove napetosti. Digitalna ekonomija brez zaščite avtorskega dela pomeni prenos vrednosti od ustvarjalcev k platformam.

Prosimo za jasne, konkretne in časovno opredeljene odgovore do 16. marca 2026. Odgovore bomo v celoti in brez uredniških posegov javno objavili.

Pričakujemo resne zaveze, ne splošnih načel. Od vas bo odvisno, ali bo prihodnji mandat pomenil stabilizacijo sistema ali nadaljevanje cikla parcialnih popravkov.

Spoštljivo vas pozdravljamo in vam vse dobro privoščimo.

predsednik Mitja Šuštar

V imenu glavnega odbora Sindikata
Glosa